

Martin Andersen
Team Vandløb og Søer

Sendt på e-mail til vand@silkeborg.dk

25. juli 2024

Tilladelse til at hæve vandstanden i Kallund Mose

Silkeborg Kommune meddeler i medfør af vandløbsloven¹ og bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering m.v.² tilladelse til at etablere et lavbundsprojekt, som hæver vandstanden i Kallund Mose.

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra tilladelsesdatoen.

Venlig hilsen

Maibritt Langfeldt Sørensen
Biolog

Anders Aahave
Biolog

---

¹ Lov om vandløb: lovbek. nr. 127 af 26/01/2017

² Bek. nr. 834 af 27/06/2016 om vandløbsregulering og -restaurering mv.

Baggrund

Projektets formål er to forhold:

- At reducere det nuværende CO₂-udslip fra mosen, som er forårsaget af, at mosen er drænet
- At forbedre levetilstandene for den oprindelige højmosenatur, der i dag kun findes i mindre områder af mosen, og at øge udbredelsen af tørvemosser.

Berørte Matrikler

Reguleringen berører følgende matrikler:

- 16kæ Gødvad By, Gødvad (kommunalt ejet)
- 11cq Gødvad By, Gødvad (kommunalt ejet)
- 16ac Gødvad By, Gødvad (privat)

Vandområdet

Projektet berører ikke et egentligt vandområde eller vandløb, men alene vandstanden i den drænedede Kallund Mose, som har et areal på ca. 6 ha. Ved høj vandstand løber der vand ud af mosen og frem til offentlig regnvandskloak, hvorfra vandet efter passage af fem serieforbundne regnvandsbassiner ender i Nebel Bæk. Nebel Bæk er et vestligt tilløb til Gudenåen nord for Silkeborg by.

Nuværende forhold

Kallund Mose er en tidligere højmose, hvor vandtilførslen udelukkende kommer fra nedbør i oplandet og selve mosen. Mosen er en lokal lavning, hvor et underliggende lerlag formentlig er forudsætningen for de våde forhold.

Silkeborg Kommune har udført en forundersøgelse og i den forbindelse udført adskillige pejlinger af vandstanden i projektområdet ved hjælp af i alt 10 piezometerrør med indmålt topkote.

Det overordnede mønster for årsvariationen er, at vandstanden stiger om efteråret, hvor fordampningen reduceres, og på et tidspunkt i vinterhalvåret når et niveau, hvor der overfladisk løber vand ud af mosen via et afløbsrør, som er koblet på offentlig regnvandskloak. Afløbet findes i østenden af mosen. Den normale vintervandstand (i den periode, hvor der løber vand ud af mosen) i hovedparten af mosen ligger omkring kote 71,10. I vestenden er den typiske vintervandstand ca. 10 cm højere og altså omkring 71,20. Om foråret og gennem sommeren falder vandstanden pga den væsentligt højere fordampning i den periode.

Udløbsrøret fra mosen har en diameter på 31,5 cm, og udløbsbygværket er en simpel betonkonstruktion, hvor selve udløbet står vertikalt. Denne konstruktion gør udløbet følsomt overfor tilstopning med blade og grene, og kommunen har i flere tilfælde med kraftig nedbør (om vinteren) eller tøbrud observeret en vandstand væsentligt over den nævnte, normale vintervandstand. I januar 2024 blev vandspejlet ved udløbsbygværket målt til 71,38, og i februar 2024 stod vandet synligt endnu højere (over udløbsbygværket), uden vandspejlet blev indmålt.

Projektet

Projektbeskrivelsen fra den offentlige høring er vedlagt denne afgørelse. Derudover fremgår de primære elementer i den følgende tekst.

Projekt for regulering

Elementer ifm. vandstandshævning

Vandstanden i mosen hæves ved at udskifte det nuværende udløbsbygværk med en Ø 1000 mm overløbsbrønd, hvor overkanten (som vandet skal løbe henover for at komme ud ad mosen) sættes i kote 71,60, hvilket er ca. 50 cm over hidtidig vintervandstand. I mosens vestlige ende er vandspejlet i kote 71,60 dog kun en 40 cm hævnings af det normale vintervandspejl. Den ca. 3 m lange overløbskant (brøndringens omkreds) sikrer en meget stor udløbskapacitet, som forhindrer uønsket høj vandstand i mosen ved kraftige nedbørshændelser, mens vandstanden i mosen allerede er høj. Overløbsbrønden forsynes både med et gitterdæksel og et såkaldt "løvebur" rundt om brønden for at forhindre grene og blade i at stoppe afløbet til.

De første 29 meter af den eksisterende Ø 315 mm afløbsledning – nedenfor udløbsbygværket – udskiftes med et nyt rør med en diameter på 40 cm. Dette gøres da eventuelle utætheder i det eksisterende rør vil få røret til at virke som et dræn, der kan hindre opnåelsen af den ønskede, forhøjede vandstand.

Afværgeforanstaltninger

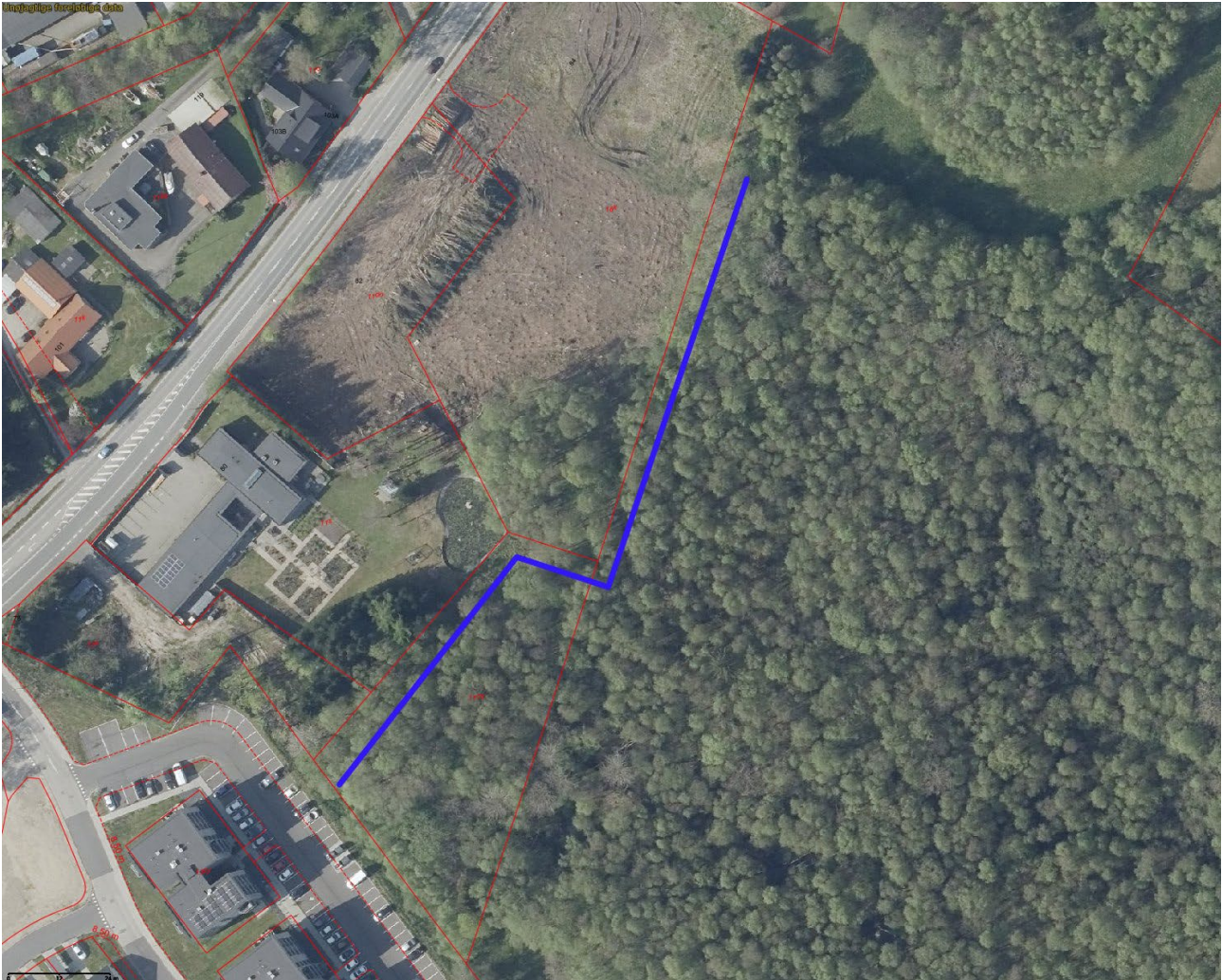
Omfangsdrener fra Ystadvej 26

Fra ejendommen Ystadvej 26 (matrikel 16ac Gødvad By, Gødvad) og frem til afløbsledningen fra mosen etableres en ny Ø 110 mm afløbsledning, der skal lede vand fra ejendommens omfangsdrener til moseafløbet. Ved ledningens start etableres en gennemløbsbrønd, der føres til terræn.

I dag nedsives drænvandet i en faskine i moseterrænet nord for ejendommen. Den hævede vandstand i mosen kan besværliggøre denne nedsivning, og derfor etableres en lukket afløbsledning fra omfangsdrenerne og frem til mosens afløb.

Lodret membran i mosens vestlige ende

I mosens vestlige ende skal der etableres en vandtæt, lodret membran for at sikre uændret vandstand vest for membranen, således at kun kommunens egen jord i mosen påvirkes af projektet. Uden denne afværgeforanstaltning ville dele af matriklerne 13o, 11s og 16k Gødvad By, Gødvad også blive påvirket af vandstandshævningen, og det har ejerne ikke ønsket. Membranen placeres på matriklerne 11cq og 16kæ nogle meter fra disses vestlige skel mod matriklerne 13o, 11s og 16k. I udgangspunktet skal der være en række træer mellem membranen og de nævnte matrikelstel.

Omtrentlig placering af afværgemembranen i den vestlige ende af Kallund Mose (blå linje). Membranen og det bagvedliggende dræn (med pumpe) sikrer, at de tre vestlige matrikler 13o, 11s og 16k Gødvad By, Gødvad ikke oplever hævet vandstand som følge af projektet.

Membranen får en længde på ca. 190 m, og den etableres med bund i kote 70,65 og top i kote 71,90. På vestsiden af membranen etableres en drænledning med bund i kote 71,18-71,20, hvortil der skal etableres en pumpe, der fører drænvand henover (til østsiden) membranen.

Membranen blive etableret med bund i kote 70,65 og top i kote 71,90. Drænrørets bund lægges i kote 71,18-71,20, så vandstanden på vestsiden ikke kommer over det normale vintervandspejl i ca. kote 71,20. Pumpen etableres i en præfabrikeret pumpebrønd og vil blive serviceret løbende.

Efter gennemførelse af projektet tinglyser Silkeborg Kommune sin forpligtelse til at holde afværgeforanstaltningerne i drift – dvs både afløbsledningen fra Ystadvej 26 og membran- og drænpumpesystemet i vestenden.

Tidsplan

Silkeborg Kommune ønsker at gennemføre projektet i løbet af 2024, men det kan også blive senere.

Økonomi

Anlægsprisen for projektet forventes at blive omtrent 250.000 kr. Alle udgifter i projektet afholdes af Silkeborg Kommune for midler fra kommunens Klimaplan.

Projektets effekter

Natur og miljø

Projektet forventes at medføre et væsentligt øget arealdække af tørvemosser i mosen, som før dræningen har været en højmose. I dag er denne naturtype sjælden, og projektet vil i et vist omfang genoprette den oprindelige tilstand til gavn for de arter, der er tilpasset livet i højmoser.

Projektet kan mindske CO₂-udslippet fra mosen med omtrent 100 tons CO₂ pr år, svarende til 15-17 tons CO₂/år/ha.

Hydrauliske og afvandingsmæssige konsekvenser

Projektet vil overordnet hæve vandstanden i Kallund Mose med ca. 50 cm ift. nuværende forhold. Vintervandstanden vil blive med vandspejl i kote 71,60, hvilket giver frit vandspejl i store dele af mosen. Som under de nuværende forhold vil vandstanden falde gradvist gennem sommerhalvåret. Det er kommunens forventning, at projektet også medfører 50 cm højere vandspejl i sommerhalvåret.

Med de beskrevne afværgeforanstaltninger vil ingen bygninger eller privatejede arealer udenfor selve mosen blive påvirket af vandstandshævningen. Med udformningen af det kommende udløbsbygværk sikres det, at kraftige nedbørshændelser og tøjbrud ikke vil medføre væsentligt forhøjet vandstand, som tilfældet er under de nuværende forhold.

Tilladelse til regulering

Der meddeles i henhold til § 17 i vandløbsloven og § 19 i bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering m.v. tilladelse til at etablere det nye regnvandsudløb på følgende vilkår:

1. Reguleringen skal foretages som ansøgt og senest ved udgangen af 2027.
2. Der må ikke anvendes materialer, som er behandlet med miljøskadelige stoffer i eller ved mosen.
3. Afværgeforanstaltningerne skal holdes i drift, og denne forpligtelse skal tinglyses på de kommunalt ejede matrikler i projektområdet senest seks måneder efter gennemført anlægsarbejde.

Offentlig høring

Projektet har været i offentlig høring på kommunens hjemmeside i fire uger fra 21. juni 2023 til 19. juli 2023.

Silkeborg Kommune har ikke modtaget bemærkninger i høringsperioden.

Teknik- og Miljøafdelingens vurdering

Det er Teknik- og Miljøafdelingens vurdering, at projektet ikke vil medføre negative miljøpåvirkninger eller afvandingsmæssige gener på de omgivende matrikler – og at ansøgningen derfor kan imødekommes på de stillede vilkår.

Forhold til anden lovgivning

Naturbeskyttelseslovens § 3

Da omtrent hele projektområdet er omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3, kræver gennemførelsen af projektet en dispensation fra beskyttelsen. Silkeborg Kommune har 29. august 2023 meddelt en sådan dispensation.

Skovloven

Hovedparten af projektområdet er omfattet af fredskovspligt, jf. skovloven, og derfor kræver projektets gennemførelse en skovlovstilladelse. Miljøstyrelsen har 7. juli 2023 meddelt tilladelse til projektet efter skovloven.

VVM-bekendtgørelsen

Reguleringen er omfattet af Bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (1376 af 21/06/2021), bilag 2, punkt 10f. Projektet er VVM-screenet, og kommunen har 3. juli 2024 truffet afgørelse om, at en særlig vurdering af virkninger på miljøet fra det ansøgte projekt ikke er nødvendig. Afgørelsen er truffet efter § 21 i VVM-bekendtgørelsen.

Påvirkning af Natura2000-områder

Kommunen må ikke give tilladelser og dispensationer til projekter, der kan skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget (bilag II-arter) eller de strengt beskyttede arter på det tilhørende bilag IV. Kommunen skal derfor vurdere den mulige påvirkning i sagsbehandlingen.

Beskyttelsesområder

Nærmeste Natura2000 område er EF-Habitatområde Gudenå og Gjern Bakker, som ligger ca. 2.5 km sydøst for mosen. På grund af afstanden fra projektområdet – herunder at der ikke er vandløbsnatur i projektområdet - og det ansøgte karakter, så vil projektet ikke kunne påvirke de naturtyper eller arter, der er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet. Udpegningsgrundlaget fremgår herunder:

45 Gudenå og Gjern Bakker	1037	Grøn kølleguldsmed (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)
	1096	Bæklampret (<i>Lampetra planeri</i>)
	1166	Stor vandsalamander (<i>Triturus cristatus cristatus</i>)
	1318	Damflagermus (<i>Myotis dasycneme</i>)
	1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)
	3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
	3260	Vandløb med vandplanter
	3270	Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter
	4010	Våde dværgbusksamfund med klokkelyng
	4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)
	6230	* Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
	6430	Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryr
	7140	Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
	7220	* Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
	7230	Rigkær
	9120	Bøgeskove på morbund med kristorn
9190	Stilkegeskove og -krat på mager sur bund	
91D0	* Skovbevoksede tørvemoser	
91E0	* Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld	

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 45.

Bilag IV-arter

I området ved Kallund Mose findes der bilag IV-arterne spidssnudet frø, stor vandsalamander, grøn mosaikguldsmed, flagermus og odder.

Odder færdes i hele Gudenåsystemet, og kan potentielt findes i tilknytning til alle vådområder. Dens yngle- og rasteområder kan findes i hele udbredelsesområdet. Individene kræver meget plads, hvorfor det er vigtigt med gode spredningskorridorer i form af vandløb og sammenhængende naturområder. Odde er nataktiv og følsom over for menneskelig forstyrrelse.

Kallund Mose udgør ikke et særligt yngle- eller rasteområde for odde, da der hverken er vandløb, fiskerige søer eller lignende i området. En eventuel forekomst af odde i området vil være strejfende dyr. Projektet vil således ikke påvirke odde.

Stor Vandsalamander yngler i solbeskinnede vandhuller med en god vandkvalitet og uden fisk. Arten er afhængig af lunt vand, hvorfor den oftest findes i lavvandede søer med en flad brinkhældning. Den overvintrer oftest i skov, i stengærder, under grene eller lignende beskyttelse. Derudover er den afhængig af, at der er egnede yngleområder og overvintringsområder i nærheden af hinanden.

Stor vandsalamander er registreret i vandhullet umiddelbart øst for mosen. Den findes med stor sandsynlighed også i mosen og de andre vandhuller og bassiner nær mosen. Mosen og de omkringliggende våde naturlokaliteter udgør et levested for stor vandsalamander. Projektet medfører en øget vandstand/fugtighed i mosen i længere perioder af året. Vandstanden hæves dog ikke i en grad at levestederne for stor vandsalamander ændres. Stor vandsalamander vil således ikke blive påvirket negativt af projektet.

Spidssnudet frø yngler i mange forskellige slags vandhuller, men har størst ynglesucces i vandhuller uden fisk. De trives bedst med rasteområder i form af enge og mose-områder i tæt tilknytning til yngleområderne.

Projektet medfører en øget vandstand/fugtighed i mosen i længere perioder af året. Vandstanden hæves dog ikke i en grad at levestederne for spidssnudet frø ændres. Spidssnudet frø vil således ikke blive påvirket negativt af projektet.

Grøn Mosaikguldsmed findes fortrinsvist i vandhuller med planten krebseklo, hvori de lægger deres æg. De er tæt tilknyttet krebseklo, og den lokale bestand er derfor afhængig af, at der er gode forhold for planten. Vandhullet skal hverken være for næringsfattigt, eller for næringsrigt.

Vandhullet umiddelbart øst for Kallund Mose er levested for grøn mosaikguldsmed. I vandhullet er der en stor bestand af krebseklo. Der er i 2023 ryddet vedplanter omkring vandhullet og der er foretaget en delvis oprensning af krebseklo for at få mere lys ned i vandhullet.

Projektet vil ikke påvirke vandstanden i vandhullet markant og vandhullet vil fortsat kunne fungere som levested for grøn mosaikguldsmed.

Der findes flere arter af flagermus over hele Silkeborg Kommune. Flagermusene yngler og raster i sprækker og hulheder i en vis højde, i gamle træer, eller f.eks. i hulheder i huse. Der skal være gode muligheder for ind- og udflyvning ved yngle- og rasteområdet. Flagermus flyver gerne mellem rasteområde og fourageringsområde langs ledelinjer af træer eller vand. Desuden skal raste- og fourageringsområdet ligge nært sammen. Flagermus fouragerer forventeligt i Kallund moseområdet. Birketræerne og piletræerne, som er dominerende i mosen er forholdsvis små og udgør ikke umiddelbart egnede levesteder.

De enkelte større træer som findes i området bevares. En øget fugtighed i de beskyttede naturtyper vil muligvis medføre flere insekter i området og dermed mere føde til fouragerende flagermus.

Flagermus vurderes ikke at blive påvirket af projektet.

Klagevejledning

Afgørelser efter Vandløbsloven kan i henhold til lovens kapitel 16 påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af:

- 1) den, afgørelsen er rettet til,
- 2) enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at denne afgørelse er meddelt.

Du klager via klageportalen, som du finder via borger.dk eller virk.dk. Du logger på klageportalen med Nem-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Silkeborg Kommune via klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I klageportalen sendes din klage automatisk først til Silkeborg Kommune. Hvis Silkeborg Kommune fastholder afgørelsen, sender kommunen klagen videre til behandling i nævnet via klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Silkeborg Kommune. Kommunen videresender din anmodning til nævnet, som herefter beslutter om, du kan fritages. [Se betingelserne for at blive fritaget på klagenævnets hjemmeside, naevneneshus.dk](https://naevneneshus.dk)

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Afgørelsen må ikke udnyttes før klagefristens udløb. I tilfælde af klage må afgørelsen ikke udnyttes, før sagen er afgjort af Miljø- og Fødevarerklagenævnet, medmindre nævnet bestemmer andet.

Annoncering og underretning om afgørelsen

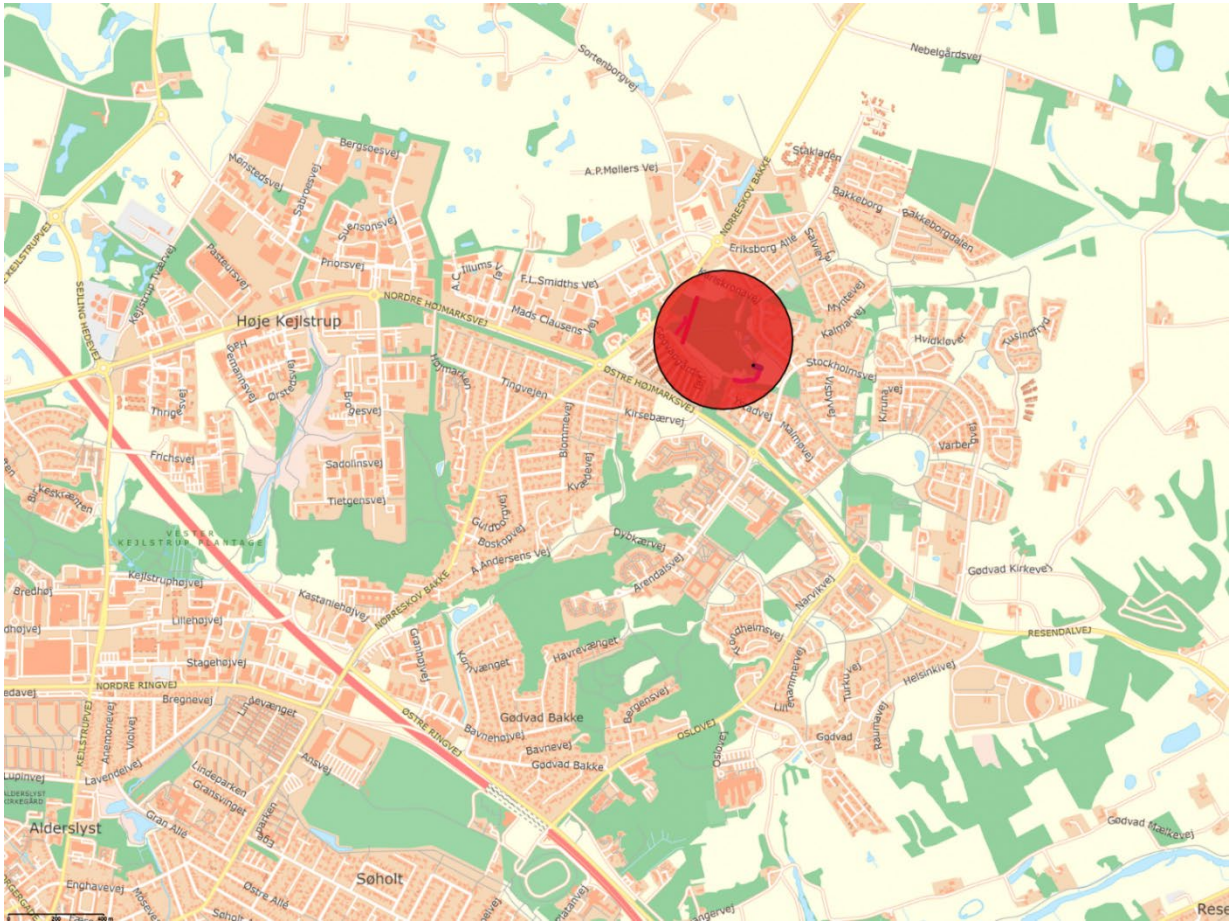
Denne afgørelse annonceres på kommunens hjemmeside fra dags dato og indtil klagefristen er udløbet. Se www.silkeborgkommune.dk.

Direkte underretning

Følgende har modtaget kopi af afgørelsen:

Navn	Email
Ansøger	
Lodsejere	
Naboer med kort afstand til selve mosen	
Fiskeristyrelsen, Fiskeriinspektorat Øst	inspektoratoest@fiskeristyrelsen.dk
Danmarks Naturfredningsforening	dnsilkeborg-sager@dn.dk
Danmarks Sportsfiskerforbund	post@sportsfiskerforbundet.dk oestjylland@sportsfiskerforbundet.dk lbt@sportsfiskerforbundet.dk
Silkeborg Fiskeriforening	formand@silkeborg-fiskeriforening.dk
Ferskvandsfiskeriforeningen	nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
Gjern Natur	post@gjern-natur.dk
Friluftsrådet	soehoejlandet@friluftsradet.dk
Silkeborg Museum	info@silkeborgmuseum.dk

Oversigtskort

Projektområdets placering i det nordøstlige Silkeborg